

«Strategi for utviklingsarbeid på fosterhjemsområdet»

Tone K. Nordby
seniorrådgiver

Avdeling tjenesteutvikling

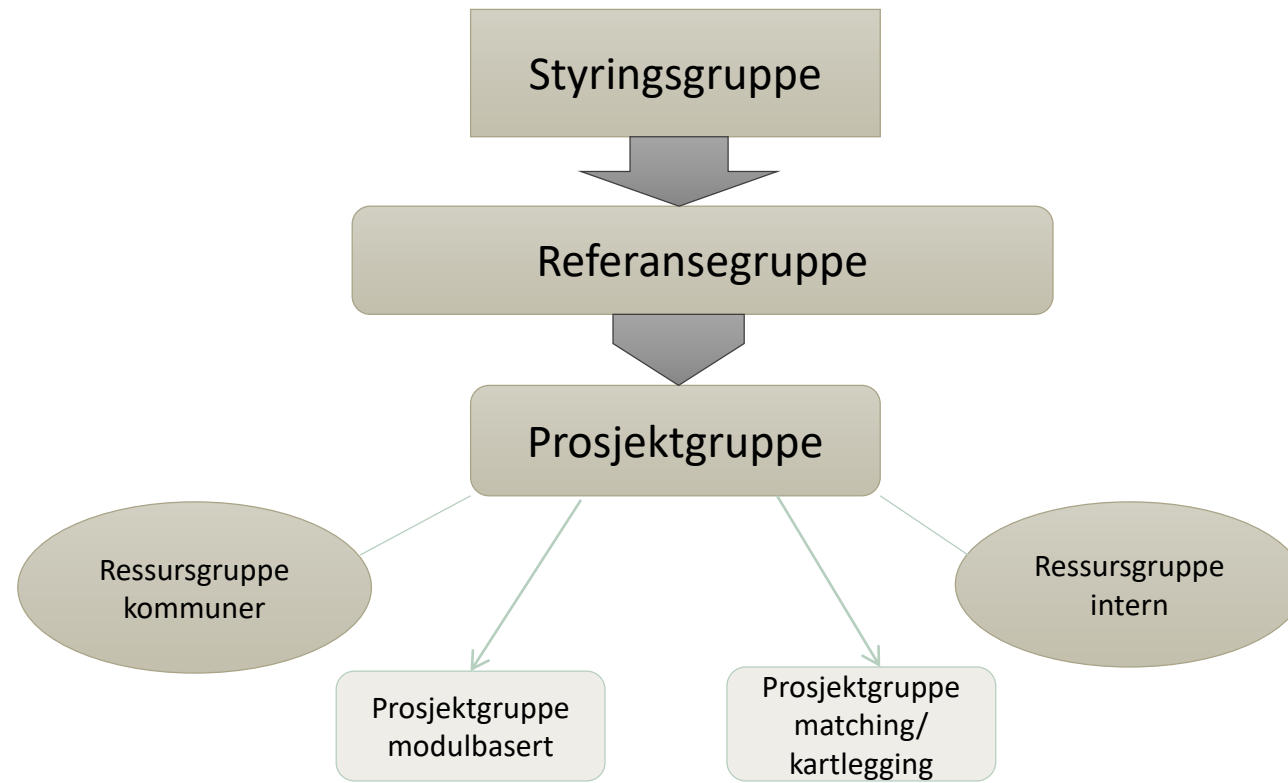

Bufdir

Økt innsats på fosterhjemsområdet

- Arbeid med å videreutvikle, systematisere og styrke innsatsen for å forbedre fosterhjemstilbudet-strategi
  - NOU 2018: 18 Trygge rammer for fosterhjem
  - Meld. St.17 Trygghet og omsorg- fosterhjem til barns beste (2015-2016)

Organisering av arbeidet

Tildelingsbrev fra BLD 2017-2020- Fosterhjemsmeldingen

Tiltak 14

Evaluere ny tilsynsordning

Vedtak 743

Sette i gang forskning på hvordan biologiske barn i fosterhjem opplever å være fostersøken

Vedtak 746

Vurdere om alle fosterforeldre årlig bør gis veiledning blant annet om grensesetting

Vedtak 754 og tiltak 7

Utvikle et nasjonalt system for kartlegging av barn

Ved innføring av kartleggingssystem skal det sikres at hvert barn får individuell og faglig oppfølging

Tiltak fra Fosterhjemsmeldingen

Vedtak 757

Sørge for at søsken ikke blir splittet ved omsorgsovertakelse, legge bedre til rette for fosterforeldre som tar i mot søsken

Tiltak 5

Utvikle faglige anbefalinger om innholdet i opplæringstilbudet

Tiltak 9 og 10

Utrede om ev hvordan innholdet i institusjon kan benyttes for å finne riktig tiltak til det enkelte barnet

Utrede hva som er best egnet tiltak inkludert balansen mellom bruk av fosterhjem og institusjon

Tiltak fra Fosterhjemsmeldingen

Vedtak 740

Gjennomgå bruken av tvang når det gjelder barn innenfor barnevernet og fosterhjemsomsorgen

Tiltak 13

Oppdatere og implementere veilederen « Oppfølging av foreldre med barn/ unge plassert i fosterhjem eller institusjon»

Tiltak 12

Utvikle faglige anbefalinger om barneverntjenestens oppfølging av fosterhjem, og dokumentasjon av arbeidet og barnevernfaglige vurderinger (gjelder også fosterhjem i barnets slekt og nære nettverk)

Tiltak fra Fosterhjemsmeldingen

Tiltak 15

Oppdatere og implementere veileder
« tiltaks- og omsorgsplaner i
barneverntjenesten»

Tiltak 24

Implementere i tjenestene felles retningslinjer
mellom barnevernet og Arbeids- og
velferdsforvaltningen

Tiltak 23 og vedtak 750

Utvikle faglige anbefalinger om oppfølging av
ungdom i overgangen til voksenlivet
Sette i gang forskning på effekt av
ettervernstiltak

Tildelingsbrev 2019- tillegg 4

Økonomiske rammebetingelser for fosterhjem

Grunnstøtte

- Frikjøp ved oppstart
- Frikjøp ved oppfølging
- Utgiftsdekning

1. Vurdere varighet av frikjøp den første perioden
2. Kriterier for frikjøp utover den første perioden
3. Nivå på grunnstøtten
4. Innretning på utgiftsdekningen

Økonomiske rammebetingelser

4. Økonomiske og administrative vurderinger av anbefalingene i p. 1-4

Frist 1. nov: foreløpig forslag

Frist 31. desember: endelig løsning

Andre oppdrag

- Evaluering og forslag til bruk av ekstrabevilgning til rekruttering

frist: 1. desember 2019

Tildelingsbrev 2019- tillegg 7

▪Fosterhjemsutredninger

1. Kvalitet i oppfølging og veiledning av fosterhjem **Frist: 1. desember 2019**
2. Utredning av konfliktløsningsorgan på fosterhjemsområdet **Frist: 1. juni 2020**
3. Faglig anbefalinger for arbeidsprosesser i fosterhjemsforløpet **Frist: juli 2021**

Andre oppdrag- aktiviteter

- Styrking av kommunenes oppfølging av fosterhjem
- Utrede behov for tilpasninger i fosterhjemstilbudet eller alternative botiltak til målgrupper det er vanskelig å rekruttere fosterhjem til
- Utrede en helhetlig modell for barnevernets arbeid med minoritetsbarn i fosterhjem, herunder urfolk og nasjonale minoriteter
- Utvikle et opplæringstilbud om arbeid med barn og familier med minoritetsbakgrunn, spesielt rettet mot ansatte i statlig fosterhjemstjeneste og statlige/ private institusjoner (i løpet av 2019)

Biologiske barn i fosterhjemmet

To- delt FOU satsing

Del 1 (sept 2017- nov 2019):

- Kunnskapsoppsummering

- Empirisk kunnskapsinnhenting av hvilke utfordringer fosterfamiliens egne barn møter, hvordan de kan forberedes og ivaretas. Barnas medvirkning inngår i oppdraget
- Empirisk kunnskap om hvordan relasjonene i familien påvirkes av fosterhjemsoppdraget

Del 2 (desember 2017- august 2019):

- se nærmere på om « familiesamlingen» i PRIDE forbereder barna til fosterhjemsoppdraget slik målsettingen er, og om det eventuelt er noen grupper som ikke fanges opp av modellen
- Prøve ut en ny modell for veilednings-/ oppfølgingsgrupper for målgruppen. Forberedelses- og oppfølgingsfasen skal ses i en sammenheng, foreslå modell for oppgaveløsning

Foreløpige hovedfunn

- Egne barn har en viktig og aktiv rolle i fosterhjemsoppdraget, de tar ansvar og bekymrer seg for sine fostersøsken. De fleste har en god relasjon, samtidig som de opplever situasjonen som krevende
- Mange savner mer tid og oppmerksomhet fra foreldre. Barn som får for lite tid er tilbøyelig til å ønske at fostersøsken skal flytte
- Både foreldre og barn etterlyser avlastningsordninger for å få mer alenetid sammen
- Seks av ti barn var med på beslutningen om å bli fosterfamilie, og hadde snakket med noen i tiltaksapparatet i den anledningen

Foreløpige funn forts.

- Få barn hadde deltatt på kurs eller samlinger etter at de ble fosterhjem, dette er et savn blant mange, både barn og foreldre
- Å bli fosterhjem har ført til både positive og mer negative endringer i familien. For mange oppleves familien som mer sammensveiset, samtidig som oppdraget går ut over tid og oppmerksomhet til egne barn og partner
- Vurderingen om å avslutte oppdraget har flere grunner;
  - hensynet til egne barn
  - manglende avlastning
  - vanskelig samarbeid med barnevernstjenesten
  - manglende oppfølging og veiledning

Faglig anbefaling om innholdet i opplæringstilbudet til fosterhjemmene

Formål

- Sørge for at opplæringen til fosterhjemmene er i tråd med anerkjent kunnskap på området
- Bidra til å sikre lik standard i opplæringstilbudet uavhengig av om opplæringen gis av Bufetat, barneverntjenesten eller private aktører

Bakgrunn

- Oppdraget satt ut til Spisskompetansemiljø for opplæring av fosterhjem (SKM) - frist for levering 31.12.2017
- Vedtatt i ledermøte og direktørmøte i direktoratet 15.06.2018
- Arbeidet er godt forankret i brukerorganisasjonene, statlig og kommunalt barnevern:
  - innsiktsarbeid med kommunale barneverntjenester, Bufetats regioner, Norsk fosterhjemsforening, Landsforeningen
  - i kvalitetsnettverket for opplæring og gruppeveiledning med representanter fra forsøkskommuner, Oslo kommune, private leverandører og Bufetats regioner
  - i referansegruppen med representanter for forskningsmiljøer

Sluttproduktet

Er en faglig anbefaling i digitalt format som bygger på følgende prinsipper:

- kan brukes uavhengig av fremtidig organisering av fosterhjemsområdet, hvem som har ansvar/ tilbyr opplæring av fosterhjemmene
- Prinsippene i anbefalingene er universelle uavhengig av fremtidig modell/ metode som velges for opplæringstilbudet
- Prinsippene i anbefalingene bygger på anerkjent kunnskap innenfor forskning, praksis- og brukerkunnskap
- Gir et samlet kunnskapsgrunnlag som danner plattform for videre utvikling av digitalt, modulbasert opplæringstilbud til fosterhjemmene (oppdrag til SKM 2017)
- Er en faglig anbefaling til kursledere som skal gi opplæringstilbud til fosterhjemmene
- Anbefalingene inneholder også veiledning

Innhold

Er delt opp i ni overordnede standarder som inngår i opplæringsforløpet;

- Angir relevant kompetanse innenfor temaer som omsorg, utvikling og kommunikasjon, og gir kunnskap, ferdigheter og forståelse både om barnet og fosterforeldrenes egen omsorgsrolle
- Standardene er universelle, samtidig som de er i tråd med krav til kompetanse i PRIDE modellen

Implementering

Spisskompetansemiljø

- Vurdere og tilpasse nødvendige endringer for å innlemme den faglige anbefalingen i PRIDE-materialet
- Tilpasse PRIDE-lederopplæring
- Tilby oppfriskningskurs for erfarne PRIDE-ledere
- Bruke kvalitetsnettverket til informasjons- og erfaringsutveksling for implementeringsaktivitet

Kommunale barneverntjenester/ fylkesmennene/ KS

- Formidles gjennom nyhetsbrev, nettsider og i dialogmøter og konferanser

Forsøkskommunene/ Bufetat og Oslo kommune

- I tråd med etablert «kaskademodell» skal kompetanse og informasjon spres
- Skal skje i tråd med de tilpasninger og tilbud SKM utvikler

Adresse:

https://www.bufdir.no/Barnevern/Fagstotte/Fosterhjem/opplaring_fosterhjem/

bufdir.no > Barnevern > Fagstoff > Fosterhjem > Faglig anbefaling for opplæring av fosterforeldre

Faglig anbefaling for opplæring av fosterforeldre

Fosterforeldrenes ferdigheter
Fosterforeldrene skal ha kunnskap om rollen som offentlig familie, kommunikasjon og egen kompetanseutvikling.

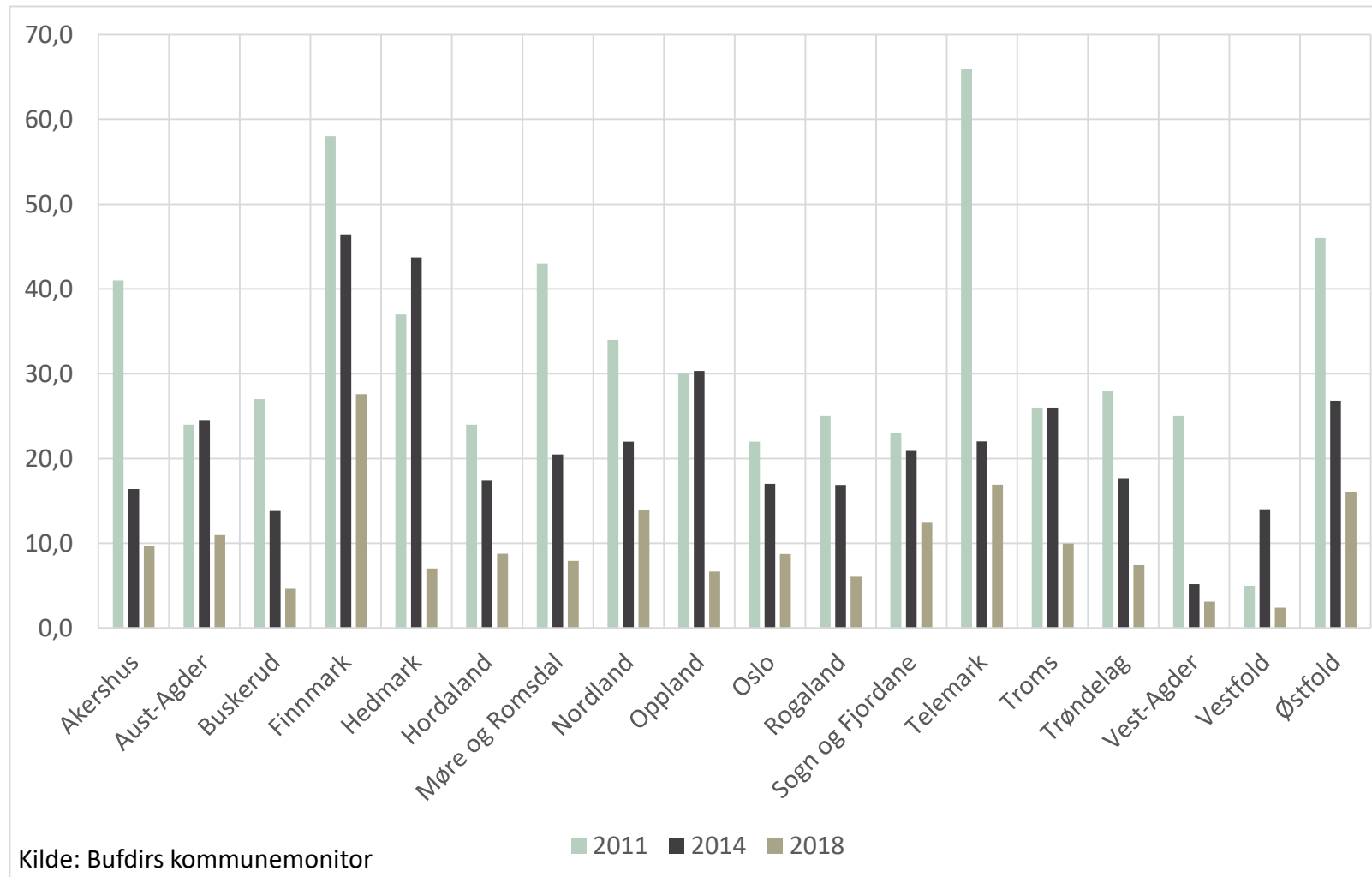
Oppfølging og ivaretagelse
Fosterforeldrene skal ha kunnskap om- og ferdigheter til å ivareta og støtte barnet på en best mulig måte.

Rettigheter og plikter
Fosterforeldrene skal ha kjennskap til relevant lovverk, regelverk, rettigheter og saksbehandling.

Evaluering av tilsynsordningen

Andelen barn i fosterhjem hvor tilsynskravet ikke er oppfylt (2011, 2014 og 2018)

Utvikling for Nordland fylke:

2011: 34,0 %

2014: 22,0 %

2018: 13,9 %

Evaluerings hovedspørsmål og informasjonsgrunnlag

Evalueringen besvarer fire hovedspørsmål:

- 1) Hvordan tilsynsordningen er organisert i kommunene
- 2) I hvilken grad dagens tilsynsordning oppnår tilsynets formål
- 3) Hvordan ulike modeller for tilsyn fungerer opp mot tilsynets formål
- 4) I hvilken grad Bufdirs veileder og opplæringspakke brukes og fungerer

Vurderingene er basert på følgende grunnlag:

- > Tre casestudier med utvalgte kommuner/kommunesamarbeid
- > Spørreundersøkelse rettet mot alle kommuner og bydeler i Oslo og Bergen
- > Om lag 20 intervjuer med relevante informanter
- > Dokumentgjennomgang av relevant forskning, utredning og andre rapporter
- > Supplerende datakilder

Flertallet av kommunene har lagt tilsyn under barneverntjenesten og mange samarbeider med andre kommuner

- > For flertallet av kommunene som har besvart spørreundersøkelsen, er tilsyn med barn i fosterhjem underlagt barneverntjenesten
- > Mer enn halvparten av kommunene har inngått samarbeid på tilsynsområdet
- > Enkelte har lagt tilsyn med barn i fosterhjem til andre instanser i kommunen, som helse- og oppvekstområdet – enten som en egen enhet eller gjennom ressursteam
- > Rundt halvparten hadde ikke endret organisering av tilsynsordningen etter lovendringene i 2014

Formålet med ordningen synes bedre ivaretatt for kommuner som har fokusert på å profesjonalisere tilsynet

- > 23 prosent av barna, tilsvarende rundt 2 100 barn, fikk ikke antall lovpålagte tilsynsbesøk i 2017
  - I 2018 var andelen barn, som ikke fikk antall lovpålagte tilsynsbesøk gått ned til 15,3 % på landsbasis
- > Det ble funnet svakheter ved kommunikasjon mellom omsorgskommune, fosterhjemskommune og tilsynspersoner.
  - Mangelfull informasjon gjør det vanskeligere å ivareta formålet
- > Flere kommuner har jobbet med å forbedre tilsynet, blant annet ved å styrke tilsynspersoners kompetanse.
  - Dette ble funnet både i case-studiene og survey
- > Formålet synes bedre ivaretatt for kommuner som har fokusert på økt profesjonalisering og/eller endret organisering etter 2014

Egnet organisering avhenger blant annet av kompetansemiljø i kommunen og muligheter for å sikre uavhengighet

- > Hvilken organisering som er mest hensiktsmessig avhenger blant annet av tilgjengelig relevant kompetanse og hvordan uavhengighet sikres
  - Tilsyn lagt til barneverntjenesten
  - Tilsyn lagt til annen instans i kommunen
- > Tilsyn med barn i fosterhjem kan legges til Fylkesmannen eller annen statlig instans
  - Kan reise nye uavhengighetsproblemer
- > Flere kommuner har positive erfaringer med å tilsette faste tilsynspersoner

Veilederen oppfattes som et særlig godt verktøy i tilsynsarbeidet

- > Veilederen til Bufdir oppfattes som et godt verktøy i forbindelse med tilsynsarbeid
- > 61 prosent av respondentene mener veileder og opplæringsmateriell bidrar til økt kvalitet i tilsynsarbeidet i stor eller meget stor grad.
- > Det varierer mellom kommuner hvorvidt og hvordan veiledning og opplæring gjennomføres.

<https://bufdir.no/Barnevern/Fagstotte/Fosterhjem/Tilsyn/>

Tilsyn med barn i fosterhjem
Veileder

Menon economics' innspill til hvordan tilsynsordningen kan styrkes

- > *Vurdere å gi økt rom for fleksibilitet i antall tilsyn basert på barnets behov og en risikobasert tilnærming.*
- > *Tydeliggjøre hvilken informasjon tilsynspersoner bør ha og ansvarsdeling i forbindelse med informasjonsformidling.*
- > *Tydeliggjøre opplæring og veiledning av tilsynspersoner.*
- > *Ytterligere tydeliggjøre muligheter for, og eventuelt anbefalinger rundt, organisering og innretning av tilsynsordningen. Våre case kan være til inspirasjon her.*
- > *Klargjøre barnas påvirkning i valg av tilsynsperson.*
- > Kommunereformen kan initiere endringer og bidra til ytterligere bedring av tilsyn med barn i fosterhjem fremover.

Samhandlingsforløp for flytting i fosterhjem

Samhandlingsforløpet starter ...

... når det er bestemt hvilket fosterhjem et barn skal flytte til og avsluttes når alle tjenester rundt barnet er reetablert

Hva er et samhandlingsforløp?

- et nasjonal, normerende forløp for barnevernstjenestene
- skal ha en sterk faglig forankring
- tilrettelegge for god samhandling mellom barnevernstjenesten og andre tjenester/sektorer
- samordne tverrsektorielle tjenester
- øke barns, unges og familiers brukermedvirkning
- skal sikre at barnevernet gir like tjenester uavhengig av hvor barn bor i landet
- skal skape forutsigbarhet og transparente prosesser for barn, ungdom og familier, og for samarbeidende aktører

Hvorfor skal vi utvikle dette?

Barnets behov er i sentrum

- > Barn i fosterhjem har sammensatte vansker
- > Barn i fosterhjem presterer dårligere på skolen og har mangelfull skolegang
- > Flytting i fosterhjem er en kritisk fase i et barnevernsforløp
- > Manglende samarbeid mellom sektorene
- > Manglende kunnskap om hverandres fagfelt og ansvarsområde

[bufdir.no](#) > [Barnevern](#) > [Fagstoff](#) > [Fosterhjem](#) > Samhandlingsforløp for barn som flytter i fosterhjem

Samhandlingsforløp for barn som flytter i fosterhjem

Deler av denne veilederen er for tiden under oppdatering.

Fase 1 - Forberedelser

Godkjenne fosterhjemmet • ha forventningssamtale • signere fosterhjemsavtale • lage plan for flytting og plan for kontakt med foreldre og søsken...

Fase 2 - Innflytting

Forberete barnet og fosterhjemmet • lage omsorgsplan • utnevne tilsynsperson • forberede nytt nettverk og lokalmiljø...

Fase 3 - Familieetablering og ny hverdag

Melde barnet på fritidsaktiviteter • sosiale tjenester • samvær med familie • oppfølging av barn og fosterforeldre • vurdering av flytteprosessen...

Fase 4 - Oppfølging

Opplæring av fosterhjem • opprette ansvargruppe • individuell oppfølging og oppfølging av fosterhjem...

http://www.bufdir.no/Barnevern/Fagstotte/Fosterhjem/flytting_samhandlingsforlop/

[bufdir.no](#) > [Barnevern](#) > [Fagstoff](#) > [Fosterhjem](#) > [Samhandlingsforløp for barn som flytter i fosterhjem](#) > Fase 1 - Forberedelser

Fase 1 - Forberedelser

Forberedelser og god informasjon er helt avgjørende for at barnet skal føle seg trygt i fosterhjemmet. Barnet har behov for å få vite så mye som mulig om hva som skal skje, og vil bli tatt med på avgjørelser som handler om sin nye hverdag.

Forventningssamtale

Forventningssamtalen er en samtale mellom barnevernstjenesten i [omsorgskommunen](#) og fosterforeldrene. Samtalen bør, så langt som mulig, gjennomføres før barnet flytter inn i fosterhjemmet.

▼ Slik foregår forventningssamtalen

▼ Dette bør dere snakke om

▼ Hvem skal delta i samtalen

▼ Når skal du gjennomføre samtalen

▼ Lenker og litteratur

Innhold

Forventningssamtale

Fosterhjemsavtalen

Lag planer for barnets omsorgssituasjon

Godkjenning av fosterhjemmet

Bevar barnets relasjoner

Vedtak om flytting

Tiltaksplan og omsorgsplan

Oppfølging av barnets foreldre

Plan for innflytting

Ivaretagelse av barn med etnisk minoritetsbakgrunn

Forberedelse av barnet

Refusjon / Avtale om refusjon

Ivaretagelse av barn uavhengig av seksuell orientering

«Best egnet tiltak for barn som ikke kan bo hjemme»

Tre-delt oppdrag:

- 1. Utarbeide et kunnskapsgrunnlag som skal legges til grunn for utvikling av faglige anbefalinger om besøk i fosterhjemmet, samtaler med barn i fosterhjemmet, dokumentasjon av arbeidet og barnevernfaglige vurderinger**
- 2. Utarbeide et kunnskapsgrunnlag som skal legges til grunn for utvikling og anbefaling av barneverntiltak som skal hindre uønsket oppsplitting av søskenflokker som må plasseres utenfor hjemmet**
  - i tillegg skal det foretas en analyse av kjennetegn og bakgrunnsvariabler knyttet til:
    - søskenflokker
    - kontekstuelle og økonomiske forhold i barneverntjenesten
    - tilgjengelige tilgrensende tjenester i aktuell kommune

Frist 15. november 2019

3. Hvordan kan opphold i institusjon i større grad benyttes for å finne riktig omsorgstiltak til det enkelte barn?

Hva kjennetegner det best egnede barneverntiltaket, når barn skal bo utenfor foreldrehjemmet?

Metoder

- Litteraturstudier
- Spørreundersøkelser
- Dybdeintervjuer
- Casestudier
- Studie av anonymiserte tilsynsrapporter
- Statistisk data

Frist: 2. november 2020

Etablering av veiledningsfunksjon for førstelinjen i saker som berører mindreårige ofre for menneskehandel

Mindreårige ofre for menneskehandel - etablering av veiledningsfunksjon i Bufdir

Bufdir har fått i oppgave å opprette en ny nasjonal veiledningsfunksjon for antatte **mindreårige** ofre for menneskehandel

Ta kontakt med oss for:

- ❖ Råd og veiledning i enkeltsaker
- ❖ Opplæring av og/eller foredrag for ledere, saksbehandlere, miljøterapeuter mv. om identifisering av ofre, saksbehandling i enkeltsaker, regelverk mv.
- ❖ Utfordringer i samarbeid med andre etater/instanser

Mer informasjon:

Telefon: 466 15 000 (vakttelefon 8.00-15.45)

menneskehandel@bufdir.no

www.bufdir.no/barnevern/menneskehandel